

NOORD-BRABANDER.

Donderdag 11 October.

DICERE VERUM QUID VETAT?
HORATIUS.

Dit blad verschijnt driemaal per week, en wel Dingsdags, Donderdags en Zaturdags. De prijs van hetzelfde is f 3-00 per drie maanden; franco tot aan het naaste Postkantoor f 3-50. Advertentien worden tegen betaling van 15 cents per regel, en diegenen welke geene 5 regels beloopten, tegen 75 cents geplaatst, behalve voor iedere Advertentie 35 cents voor aan het Rijk verschuldigde Zegelregten; de Advertentien, Bekendmakingen en andere Slukken, behooren op ongezegeld papier, franco te worden ingezonden aan het Bureau van den Noord-Brabander te 's Hertogenbosch.

KERKELIJKE STAAT.

R O M E.

Zijne Em. de kardinaal *Tadini*, aartsbisschop van Genua heeft, na een bezoek in zijn bisdom den 11 September gedaan te hebben, een bisschoppelijk Synode in zijne hoofdkerk geopend. De prelaat heeft de heilige dienst verrigt en het *Veni Creator* aangehev en waarna de Synode met gesloten deuren, volgens de voorschriften van het heilig concilie van Trente, zich met de zaken die behandeld moesten worden, onledig heeft gehouden.

Zijne Em. de kardinaal *Tadini*, die den Aartsbisschoppelijken Zetel van Genua sedert 1832 bekleedt, behoort tot de orde der Carmelieten en is vroeger hoogleeraar in de kerkelijke geschiedenis aan het kollegie der *Sapienza* geweest.

De zusters van liefde van het instituut van den heiligen *Vincentius de Paula* breiden zich in deze hoofdstad uit. Den 2 Julij jl. hebben zij zich gevestigd in de parochie van de *H. Maria del Portico* en den 26 Augustus in die van de *H. Maria della Minerva*. Z. Em. de kardinaal *Odescalchi* heeft hunne installatie gepresideerd en bij die gelegenheid op eene zeer treffende wijze over de weldaden der liefde gesproken.

— Den 9 Augustus heeft pater *Cini*, van Florence, Procureur-Generaal der minnebroeders van de Observantie in de academie van den Roomschen Godsdienst eene verhandeling voorgedragen, waarin hij bewezen heeft dat de menschenliefde der zoogenaamde filosofen, zoo overheerlijk in woorden, maar dikwijls door daadzaken wedersproken, in den grond niets anders is, dan eene armzalige poging van den menschelijken hoogmoed, die beweert een nieuw welboek van natuurlijke braafheid in de plaats van het Evangelie te stellen.

— Sedert de laatste dagen is de koerier wisseling met de Noordsehe mogendheden druk en op nieuw zeer levendig geworden. Men zegt dat belangrijke onderhandelingen, betrekkelijk de godsdienstige zaken door den Kardinaal Secretaris van staat *Lambruschini* gevoerd worden. Zoolang deze prelaat aan het hoofd der administratie zijn zal en het geheele vertrouwen van den heiligen Vader genieten, kan men de toekomst zonder ongerustheid te gemoet zien. Sedert *Gonzalvi* heeft men geen man aan het roer van den staat gezien, die bij zooveel kunde, zoovele wereldkennis en die van personen vereenigd. Een ieder die in de gelegenheid geweest is met hem in aanraking te komen, prijst zijne gespraakzaamheid en innemendheid en stemmen daarin toe dat het moeilijk zou zijn een diplomaat te vinden, die met minder drift de ingewikkeldste vraagpunten zou behandelen.

— Bij twee besluiten van den 7 September jl. heeft de heilige Vader de eerbewijzing erkend en bevestigd, welke sedert onheuchelijke tijden aan den gelukzaligen *Humbert III*, Graaf van Savoie, en aan den gelukzaligen *Bonifacius* van Savoie, Aartsbisschop van Cantorberij bewezen is. *Humbert III* stierf den 4 Maart 1188 in den ouderdom van 52 jaren na eene regering van ongeveer 40 jaren. *Bonifacius* van Savoie in 1241 tot Aartsbisschop van Cantorbery benoemd zijnde, was bij de algemeene kerkvergadering van Lyon tegenwoordig, welke door Paus *Innocentius IV*, gehouden werd. De een en de ander werden in de abdy van Haute-Combe begraven en door de bevolkingen vereerd.

— Uit Napels meldt men, dat den 20 der vorige maand, in tegenwoordigheid van Z. D. H. Hertog *Bernhard* van Saksen-Weimar, nieuwe uitdelfingen in Pompeji hebben plaats gehad, bij welke gelegenheid onder anderen eenige bronzen candelabren van de schoonste bewerking gevonden zijn.

Het Hof van Napels heeft zich den 22 dezer naar Palermo ingescheept, waar het voornemens is gedurende een geruimen tijd zijn verblijf te houden.

DUITSCHLAND.

FRANKFORT den 8 October.

Men meldt uit Arnberg, (Groothertogdom van den Neder Rhijn) aan de *Kerkelijk-Catholijke Zeitung* dier stad, dat een meisje van veertien jaren, welke ten gevolge van zenuwachtige aandoeeningen doof- stom geworden was, veel hoop had om de spraak en het gehoor op den dag harer eerste H. Communie weder te krijgen, waartoe zij zich met groote godsvrucht voorbereid had. Bij die gelegenheid had zij op schrift een onderzoek ondergaan, waaruit bleek dat zij groote kennis in den Godsdienst bezat en voor de H. Communie bekwaam was.

Haar godvruchtig vertrouwen is dan ook beloond geworden. Op het oogenblik dat zij van de heilige tafel opstond werd zij eensgeuis in de ooren gewaar en hoorde op nieuw het orgel en de kerkgezangen. Thuis komende riep zij uit. „Mijn lieve Vader” en sprak vervolgens.

Deze buitengewone genezing is bevestigd door onderscheidene getuigen, door den Pastoor *Sauer* en de Kapellanen *Frensberg* en *Drobe*.

— De allocutie van Z. H. den Paus, in het consistorie van 13 September, heeft te Berlijn een zeer onaangename indruk gemaakt, en over het algemeen verwondert men zich aldaar, dat Z. H. de voorstellen der Pruisische regering, die over Weenen afgezonden waren en eerst den 24 dier maand te Rome konden aankomen, met afgewacht heeft, alvorens de voortdoring van zijn ongenoegen op eene zoo hoogst ernstige wijze aan den dag te leggen.

— De zitting van den Zwitserschen Landdag, ter beraadslaging over het antwoord op de nota van Frankrijk, is op den vroeger bepaalden dag, den 1 dezer gehouden.

Na inachtneming der gewone formaliteiten, deelde de President een rapport van het voorzittend kantonbestuur mede, het verslag der gebeurtenissen inhoudende, welke elkander sedert de laatste zitting hebben opgevolgd, waaruit onder anderen bleek dat tusschen twintig en vijf en twintig duizend man Fransche troepen, onder de bevelen van den generaal *Aymar*, op de linie van Lyon naar Belfort, over Bourg en Besançon, hadden post gevat, en dat het land van Gex door twee Fransche bataillons bezet was; maar dat het voorzittend kanton, op het vernemen dezer tijding, gemeend had geen ander besluit te moeten nemen, dan zich op den Landdag te beroepen. Ten slotte werd een brief medegedeeld, eerst den vorigen dag van de Thurgausehe kantonsregering ontvangen, ten geleide eener nieuwe mededeeling van *Louis Bonaparte*, waarbij hij zijn voornemen aan den dag legt om, over Duitschland en Holland, naar Engeland te reizen. Na eindiging van dit verslag, gaf de President kennis, dat het voorzittend kantonsbestuur zijne functien in den schoot van den Landdag nederlegt.

Na zeer langdurige discussien, en de uiting van zeer verschillende gevoelens, kwam het eindelijk tot stemming over twee gewichtige voorstellen, welke beide met voldoende meerderheid aangenomen werden. Het eerste werd door de afgezanten van Bern goopperd, en hield in, dat, ten gevolge van de bewegingen der Fransche troepen op de grenzen, de commissie der bondgenootschappelijke militaire inspectie zou worden zamengeropen, om in gemeenschap met het voorzittend kantonsbestuur werkzaam te zijn; terwijl het tweede dier voorstellen door Zurich gedaan was, en strekte tot benoeming eener Commissie, die belast zal zijn, niet

met de productie van een antwoord op den eisch van uilbanning, maar met een nauwkeurig onderzoek naardien tegenwoordigen staat van het geschil; verder om den prins het vertrek gemakkelijk te maken, door hem paspoorten te bezorgen, en om te waken over alle vanden gronden in het voorval. De leden dezer commissie zijn bijterwijl benoemd. Zij bestaat uit dezelfde personen welke de Fransche commissie benoemd is, alleen met dit onderscheid, dat de landammann *Schindler* zich aan deze nieuwe verkiezing heeft onttrokken. **DIJN KUNST BEROEP.**

De dagwaerzaken de vergadering op nieuw moet zamenkomen zal nader bepaald worden. Door hare nu genomen besluiten is niets volkomen beslist, en de hoofdzak waartom zij zamengekomen was, het antwoord op de Fransche nota namelijk, is onafgedaan gebleven.

De in Bern uitgegeven wereldde *Algemeine Schweizer Zeitung* zegt het volgende:

„Men twijfelt meer en meer of Frankrijk zich wel met de bekende verklaring van Lodewijk Napoleon zal te vreden houden. De Prins legt daarbij niet alleen geene belofte af van nooit weder naar Zwitserland te zullen terugkeeren, maar drukt zelfs de hoop uit, dat de scheiding niet eeuwigdurend zijn en er een tijd komen zal, dat hij zijn verblijf weder in Zwitserland zal kunnen nemen. Van zijn burgerrecht in Turgau doet hij geen afstand, hij noemt het verlangen van Frankrijk een onregtvaardigen eisch, en ontkent zich ooit verbonden te hebben, om niet weder naar Zwitserland terug te keeren. Men verzekert stellig dat de Prins bij verscheiden gezanten aansoeken om passen gedaan, maar een weigerachtig antwoord ontvangen heeft, en dat hij eerst daarna het Eedgenootschappelijk bewind heeft verzocht, hem de noodige passen te verschaffen. Thans beweert men, dat de gezanten gelast zijn geene passen voor den Prins te onderteekenen, zoolang de Landdag geen besluit van uilbanning tegen hem zou genomen hebben.”

De Fransche ministeriele bladen loonen zich over de op den 1 October door den Zwitserschen Landdag genomene besluiten, zoo als wel te verwachten was, niet, terreden. Zij zeggen, dat het bijeenroepen der militaire commissie te Luzern slechts dienen kan, om de nu reeds in Zwitserland heerschende gisting te doen toenemen, en dat die gisting door invreemde uitgewekenen levendig wordt gehouden. Werkelijk is in de zittingen van den Landdag van den 1 en 2 October van Zwitserland, republikeinsche Italiaansche uitgewekenen gesproken, die daarheen waren teruggekeerd. Aan den anderen kant blijkt uit het al daar verhandelde, dat de meerderheid der kantons zich alleen voor het nemen van militaire maatregelen heeft verklaard, ten gevolge der proclamatie van den Franschen generaal *Aymard* en van de tijding van het oprukken van Fransche troepen naar de grenzen van Zwitserland, hetwelk naar men uit de laatste berigten moet opmaken, nog steeds voortduurt. Vooral de kleinere en doorgehechtheid aan het oude, bekende kantons, hebben zich bij die beraadslagingen ernstig tegen Lodewijk Bonaparte uitgesproken en duidelijke te kennen gegeven, dat zij zich gaarne van den onafhangeamen gast voor goed ontslagen wilden zien, doch ook sommigen hunner schenen het euvel te duiden, dat Frankrijk militaire verbindingen aan de grenzen maakte, alvorens het eenig antwoord van den Landdag op de oorspronkelijke aanvraag van Lodewijk Bonaparte ontvangen had.

ENGELAND.

LONDEN den 7 October.

De gisteren zijn de Prins en Prinses van Oldenburg te Windsor aangekomen en hebben ten Hove gedineerd HH. KK. HH. hebben zich gisteren naar deze hoofdstad begeven.

De Prins van Canino, *Lucien Bonaparte*, is van eene reis naar de omstreken van Rome in Engeland wedergekeerd Hij leidt, even als vroeger, een afgezonderd leven.

De nacht tot het houden van radicale vergaderingen bepaald zich niet meer uitsluitend tot het mannelijk geslacht. Voorleden maandag is te Bath eene bijeenkomst van ruim vierduizend vrouwen gehouden, welke, onder voorzitting van zekere jufvrouw *Ballwell*, eenige besluiten genomen hebben, tot ondersteuning van het ontwerp om de zoogenaamde charter voor het volk te verkrijgen.

Tot intusschen bewijs van de meer en meer toenemende snelheid der blinde landsche gemenschap kan strekken, dat laatstleden donderdag de landasche brieven binnen vier en twintig uren tijds te Duffel zijn aangekomen.

FRANKRIJK.

PARIS den 8 October.

Alfassen *Beaucourt* en *Esbart* zijn vele oudheden ontdekt, die tot de eerste Franken schijnen op te klimmen, dat is te zeggen,

tot de vijfde of zesde eeuw. Dezelve waren zamengesteld uit eene degen, ijzeren werpspies en eene zwarte aarden vaas. Deze voorwerpen zijn 18 duimen diep onder de overblijfselen van mannelijke geraamten gevonden, die, zoo het scheen met hoofd en voeten tegen elkander begraven zijn.

De oorlogstochtereiselen tegen Zwitserland worden nog voortgezet. Twee dagen geleden is een veld-bataillon van het 51ste regiment van Lyon naar de grenzen op marsch gegaan.

Men heeft tijdingen uit Algiers van den 28 der vorige maand, inhoudende dat de maarschalk *Valée* zich naar Constantine begeven had, in gezelschap van *Ben-Aissa*, den gewezen luitenant van *Achmed-bey*. Men dacht dat hij dezen eenen aanzienlijken post zou bezorgen onder de arabische volksstammen, welke tot nog toe steeds de zijde van Frankrijk hadden gehouden.

De weg die van Constantine over Stora naar Boye wordt aangelegd begint te vorderen, en het werkvolk wordt geenszins bemoeijelijkt, doch men zegt dat de Kabayen verklaard hebben, met kracht en geweld te zullen beletten dat men dien weg op hun grondgebied make.

Abd el Kader houdt zich nog bezig met het beleg voor Aïn-Madi. Het schijnt dat de Franschen hem daartoe het noodig oorlogs-lag leveren.

Een molenaar te Lagry, *Collet* genaamd, ten wiens huize *Pepin* in het jaar 1825 werd gearresteerd, en die zelve in de zaak van *Fieschi* is veroordeeld geweest, is thans wederom in hechtenis genomen, als medeplichtig aan het drukken en verspreiden van den *Republikeinschen Moniteur*. Verscheiden andere personen, waaronder een drukker met name *Fourquetot*, en zekere *Dargout*, welke om dezelfde reden in verzekerde bewaring waren genomen, zijn naar de gevangenis der Conciergerie overgebracht.

BELGIE.

BRUSSEL, den 9 October.

Eene belangrijke ontdekking heeft in eene der Steenkolenmijnen in de omstreken van Charleroy plaats gehad. Op eene diepte van 1100 voeten heeft men eene onderaardsche *Cassia* palmboom gevonden. Deze boom stond recht en deszelfs wortelen waren diep in den grond doorgedrongen. De stam had zes en dertig duimen diameter. De boom zal, naar men zegt, in het kabinet van de natuurlijke historie alhier geplaatst worden.

NEDERLANDEN.

's HERTOGENBOSCH, den 10 October.

Bij Zijner Majesteits besluit van den 28sten September 1838, n. 131 zijn tot notarissen benoemd:

In het kanton Grave, *A. A. F. Verstraaten*; en

In het kanton Dronrijp, *K. Oosterhoff*.

De laatste berigten uit Canton, in China, melden dat de Keizer voornemens is gestrenge maatregelen tegen de vreemden te nemen, die voor handelsbetrekkingen zich in die provincie bevinden, of voortaan zich daarna toe zouden begeven. Reeds hebben, Engelsche, Fransche, Amerikaansche, Duitsche en Belgische kooplieden Canton verlaten. De Nederlandsche kantoren alleen hebben de vergunning behouden om onverhindert hunne zaken te drijven. Men schrijft dit voorregt aan het wijs gedrag van den Nederlandschen Consul te Canton toe, die na een verblijf van meer dan twaalf jaren in dat land de Chinezen en hunne taal volkomen heeft leeren kennen en de vlag zijner natie aanhoudend heeft weten te doen verbiedigen.

Z. M. heeft aan den kolonel der artillerie *W. B. Kamps* den rang verleend van generaal-majoor, en aan den gepensionneerden majoor *K. H. Drlessen*, laatst plaatselijken commandant te Ath, den rang van luitenant-kolonel, alles buiten bezwaar van het Rijk.

Van wege Burgemeester en Wethouders der stad 's Hage is, tot voorkoming van ongelukken, ter kennis gebracht, van het publiek, dat op het gewoon terrein aan het Kanaal, van den 10 dezer tot en met den 24 November aanstaande, van tijd tot tijd eene beproeving van artillerie-materieel en geschut zal plaats hebben, ten gevolge waarvan de duinen in de rigting van Wassenaar en langs de vlakte van Waalsdorp voor een ieder onveilig zullen worden.

Naar men verneemt is door Z. M. aan Z. Exc. den baron van der Duyn van Maasdam, gouverneur te 's Hage de vereerende zending opgedragen om zich naar Stutgard te begeven, ten einde

aldaar over eene huwelijksverbintenis tusschen Z. K. H. den Erfprins van Oranje-en-H. K. H. prinses *Sophia Frederica Mathilda*, tweede dochter van Z. M. den Koning van Wurtenburg te onderhandelen. Binnen weinige dagen zal Z. Exc. derwaarts vertrekken.

— Men verneemt dat bij besluit van Z. M. aan den *G. Soeders*, rijtuig-fabrikant te Maarsen wien voorleden jaar de eer der uitvinding en octrooi tot vervaardiging van klein-zilver te beurt viel dezer dagen een octrooi voor den tijd van vijftien jaren verleend is op de uitvinding van eene veiligheids-as voor alle rijtuigen.

— Sinds eenigen tijd wordt in de residentie veel gesproken van eene nieuwe soort van diligences, welke men voornemens is hier te Lande in te voeren, en waarvan men de uitvinding moet verschuldigt zijn aan den werktuigkundige, den heer *Dieltz*, die ook in België proeven met deze diligences moet genomen hebben, doch aldaar, ten gevolge van het bergachtige van het Land, en de aldaar reeds bestaande versnelde middelen van vervoer, niet volkomen geslaagd moet zijn. Deze diligences, zouden den naam voeren van *waggons à la Dieltz*; zij zouden van zes wielen voorzien zijn. Onderscheiden wagens, zoowel opene als digte, waarvan de prijzen uiteenloopen, zouden aan elkander vastgehecht zijn. Voorden eersten zouden vier paarden gespannen zijn, die de wagens in beweging moeten brengen en houden. De wielen zouden onder, in plaats van ter zijde van den wagen gesteld worden. De middelste wielen zouden nooit draaijen, daardoor zouden de wagens altijd in belans gehouden worden, en minder kans hebben van omver te vallen. Daar er een groot getal passagiers op deze diligences zouden kunnen plaats nemen, zou de vracht der passagiers en der goederen veel lager kunnen gesteld worden. Over het algemeen zou men met genoemde wagens spoediger reizen, dat aan hunne meerdere ligtheid zou kunnen worden toegeschreven. De laatste wagen zou met de bagaasje belast worden. De postiljons zouden op de paarden en niet op den bok zitten; de conducteur zou zijne plaats op den laatsten wagen nemen. Ten einde het draaijen gemakkelijk te maken, zou het onderwerk uit mechaniek bestaan. Sinds lang moet het Z. M. behaagd hebben octrooi voor deze nieuwe onderneming te verleenen, welke naar het schijnt weldra ten uitvoer zou worden gelegd, en wel in de eerste plaats tusschen de steden s. Gravenhage en Rotterdam. De daartoe gevorderde wagens worden in de residentie bereids vervaardigd.

— Men verzekert, heeft het de Regering behaagd deze onderneming te ondersteunen, en tot dat einde uit het fonds tot bevordering der nationale nijverheid eene som van 7,5000 te verlossen.

De allocutie welke de H. Vader aan het heilig kollegie den 13 September in het consistorie betrekkelijk de oprigting van het bisdom van Algiers en de zaak van Keulen gedaan heeft, is een nieuw blijk der welwillendheid die tusschen den Oppersten Herder en de dynastie van Julij bestaat. Deze welwillendheid strekt zich ook tot België uit, een land zoo overeenkomstig met Frankrijk door regeringsvorm en constitutionele instellingen en wanneer men dezelve alleen beschouwt als de uitdrukking der gevoelens van de christelijke wereld door deszelfs hoofd vertegenwoordigd, kan men dezelve niet genoeg bewonderen.

Voor het overige zou dit niet het eenigste bewijs zijn, hetwelk deze allocutie ons over de hedendaagsche strekking der romeinsche staatkunde geeft. Deze staatkunde begrijpt beter als de heer *Molé* de nieuwe tijden. Altijd betreurende wat er tusschen den Koning van Pruisen en den Aartsbisschop van Keulen is voorgevallen, hoopt de heilige Vader dat de doorluchtigste Koning, begaafd met een verheven geest, aan de katholieke kerk hare regten zal laten en niet dalden dat aan hare vrijheid eenige hinderpaal gesteld worde. Wij die het beginsel van het openbare regt loefjuichen, hetwelk de kerk van den staat scheidt; zouden zulks ook verhopjen, doch het is niet waarschijnlijk dat de aanmatigingen van het staatkundig gezag op het godsdienstig gezag in Pruisen voor den dood van den tegenwoordigen koning zullen ophouden. Wij zullen ons in het geschil nopens de gemengde huwelijken niet inlaten, hetwelk voor Duitschland van zooveel gewigt is, waarop wij optijd en plaats zullen terugkomen, doch wij zullen zeggen dat over dit punt de vooringenomenheid van den Koning van Pruisen niet van heden dagteekent. Sedert langen tijd heeft die Vorst, hoe achtbaar overigens in andere zaken, getracht zich in de kerkelijke aangelegenheden inlaten; alzoo bij voorbeeld werd den tregging der breve van 1830 betrekkelijk de gemengde huwelijken door den Koning, den Graaf *von Spiegel*, destijds Aartsbisschop van Keulen en den ambassadeur van Pruisen te Rome gedaan, zonder dat men een ander minister of eenig ander Bisschop geraadpleegd had. Van den anderen kant is het niet alleen ten aanzien van het Catholicismus dat de Koning zulk eene behoefte aan invloed gevoelt; immers men herinneren zich dat hij eenige jaren geleden de vereeniging der beide

Protestantsche kerken van zijn rijk krachtig te weeg bragt en zelfs eene liturgie invoerde die met de gewetens van velen strijdig waren. (Nouvelliste)

INVOERING der associatie ter verspreiding des geloofs in Ierland.

Het dagblad *l'Univers* deelt den volgenden brief desaangaande mede:

Ik haast mij, mijnheer de redacteur, u mede te deelen dat het werk der associatie ter voortplanting van het geloof ook in Ierland gevestigd is. Deze wonderbare instelling was tot hiertoe te nauwernood op de Britsche eilanden bekend, doch het is mijne godvruchtige landgenooten genoeg geweest, zoodra dezelve hun kenbaar was, daaraan met ijver en belangstelling deel te nemen. Men is aan den eerwaarden heer *O' Toole*, overste van het Iersch seminarie te Parijs, de invoering daarvan verschuldigd. Overtuigd van het goed onthaal, hetwelk zijn vroom voornemen kon ontmoeten, vertrok de heer *O' Toole* eenigen tijd geleden naar Dublin met het voornemen om aan de in die hoofdstad vereenigde Prelaten de oprigting in hunne bisdommen van een broederschap, in navolging van dat, hetwelk te Parijs ten voordeele der Katholieke missien in vreemde gewesten bestaat, voor te stellen. De deugdzame geestelijke is met de grootste welwillendheid ontvangea en zijn voornemen, te nauwernood bekend, vond bij een ieder bijval. Bisschoppen, Priesters en geloovigen juichten daarin toe. Eene *Meeting* werd belegd om dit onderwerp te behandelen, welke op den 10 dezer maand in het parochiale huis, (*lower exchange street*) te Dublin plaats had; die bijeenkomst was talrijk. Behalve eene aanzienlijke menigte wereldsche en reguliere geestelijken der stad en omstreken, zag men er vele leeken van aanzien door hunne maatschappelijke betrekkingen.

De eerwaarde Dr. *Murray*, Aartsbisschop van Dublin presideerde de vergadering. Met eenparigheid van stemmen werd de associatie ingevoerd, welke op dezelfde grondslagen als die te Parijs, waarmede zij zich in correspondentie moet stellen, is opgericht. Mgr. de Aartsbisschop van Dublin heeft daarvan het algemeen voorzitterschap op zich genomen. Vele andere Bisschoppen hebben verklaard, dat zij bereid zijn om zich in hunne respectieve bisdommen aan het hoofd van dit werk te stellen, hetwelk zij bovendien beloofd hebben om door al hunne pogingen uit te breiden. Aanzienelijke leeken, die in hetgeen betrekking tot de associatie van het conijl van administratie.

De eerste inschrijving alvorens de *Meeting* uiteenging bedroeg reeds 900 franken, welke dadelijk in handen van den *Treasorier* gesteld zijn. Deze inschrijving vermeerderdt van dag tot dag en men haalt een *Gentleman* aan die voor 250 franken heeft bijgedragen.

Zie daar dan het werk ter verspreiding van het geloof geplant op het eiland der Heiligen. Alles doet hopen dat door de hand der Voorzienigheid dit werk goeden wortel zal schieten en aldaar overvloedige vruchten voortbrengen. Ook is het te gelooven dat de Katholijken van Engeland en Schotland weldra het voorbeeld zullen volgen, hetwelk hun de kerk van Ierland oplexert en zich met de geloovigen vereenigen, die tot de uitbreiding en den zegepraal der waarheid mede werken.

Ik ben enz.

B. October 1838.

Mijn Heer!

In den loop der maand Augustus jl. leverde ons de verdienstelijke Drukkers van den heer *A. Schikhoff* te Utrecht eene bevallige vertaling van een zestal brieven over de tegenwoordige gesteldheid der Anglikaansche kerk door *William Cobbett*.

Deze inderdaad kostbare nalateenschap van dien Engelschen Protestant, vormt een schoon geheel met den voortreffelijken bundel brieven van denzelfden oordeelkundigen schrijver over de *Protestantsche Hervorming in Engeland en Ierland*, met een levendige schildering der treurige gevolgen, welke zij in dat voormaals gezegend Rijk voor het burgerlijk en zedelijk volksbelang heeft gehad, door denzelfden uitgever in 1829 ons bezorgd.

Dit uitmuntend geheel hetwelk zooveel wenschelijk licht verspreidt over een driehonderdjarig hoogst verward en verdonkerd tijdvak van godsdienstige en burgerlijke heroerten en omkeeringen, welke men

steeds met den verzachtende naam van *Hervormingen* heeft aangeduid, mag naast het meesterstuk van den grooten *Bossuet* over de veranderingen der *Protestantsche Kerken*, als een tweede onschatbaar archief van onwraakbare daadzaken worden beschouwd voor elk weelgeerig en onpartijdig godsdienst- en geschied-liefhebber.

Met eene zeldzame nauwkeurigheid heeft de helderziende en onvermoeide *Cobbett* die daadzaken opgezameld, en zijne meesterlijke geschied-pen heeft ze gerangschikt in eene orde, en op eene wijze, ook de eenvoudigste pen het diep verval zijner nationale kerk (een waar onding) tasten kan. Zijne aanwijzingen zijn duidelijk, en als met den vinger gedaan, zijne scherpzinnige redeneringen en juiste gevolgstrekkingen over het geheel klemmend en overtuigend.

Met een veel beteekenenden oogslag op het haghelijke tegenwoordige en in de nog bedenkelijke toekomst van diep jammerlijken hervormingstak voorspelt hij denzelfden een spoedigen ondergang, een zachten of harden dood, naarmate men al of niet toegeeft aan de vorderingen van den tijd, waar tegen zoo eene gekunstelde met voorbijgaand geweld gevestigde op onrecht, roof en bloed gegrond kerk het niet kan wethouden, waar tegen alleen de ware kerk Gods op aarde de onoverweldigbare Katholieke steenro's bestand is.

Het precieus bestaan der geestelijkheid, hare onmatig lage bezoldiging, en slaafsche afhankelijkheid van de landsregering, hare rijkdom, zweelde en radzigheid, de wrange vruchten van den roof der Katholijken kerk en armen-goederen zijn hem eene niet te verkroppen ergernis. Hij wil dat alles aan de oorspronkelijke bestemming hebben terug gegeven, of tot algemeen volksheil het wezenlijk nut van het algemeen zien aangewend.

De gedrochtelijke vereeniging van eene kerk en staat als de Engelsche wil hij, wat ook koste, doen ophouden. Op een hoogen toon geeft hij de geheele inrigting, de leer, lucht en bedienaren der heerschende Anglikaansche Episcopale, bij de wet gevestigde kerk en schraagt deze gisping met hondige betoogredenen. Dat *Cobbett* in deze niet altoos streng Katholijk redeneert, is zeer begrijpelijk, van een Engelsch radicaal, van een echt liberaal die daarbij Protestantsch is kon men niet wel anders verwachten.

Met een warm voor zijn volk en land kloppend hart schetste hij in zijnen eersten brieven-reeks de gulde eeuwen van vrede en welvaart toen de Katholieke godsdienst voor alle begrippen en instellingen leven en rust was. Hij wil dat de hervorming van daadzaken de hooge voortreffelijkheid van den atonischen Apostolischen godsdienst op eene klare wijze uitkomen boven de later ingedrongene ongeluks dagen der Hervorming.

In deze laatste brieven-schat kent hij daarenboven verre den voorrang toe aan de overige in Engeland zich meer verbreidende hervormings-takken (dissenters) om dat zij noch rijk bezoldigd noch afhankelijk van het gezag en de wet zijn. Hoe slecht moet het wet met de kerk van *Hendrik* en *Elisabeth* gesteld zijn, dat zij de vergelijking niet kan doorstaan met sekten wier bestaan daar in waarde een zeer afhangen van weer en wind.

De Spaansche inquisitie en de rijkdommen der Spaansche geestelijkheid, moaniken-domheid, en luiaardij, waarmede onze Protestanten van allerlei kleur ook nu nog ter goeder of kwader trouw gestadig den mond vol hebben, daar alle die lieve stokpaardjes der Hervorming reeds lang vermeld zijn door het met open armen ingehaald ongelooft, zijn volgens de rijkelijk aangevoerde feiten van *Cobbett* maar bezozelingen bij de allerbloedigste inquisitie, de door aan God en menschen gepleegden roof, opeengehoopte schatten en de diepe onkunde en grove vadzigheid der Engelsche Hervormers.

Dit kenig-zetel brieven is verrijkt met eene ophelderende voorrede en aantekeningen van den vertaler, die van zijne belezenheid en oordeelkunde getuigen, en nuttige wenken aan den lezer bevatten.

Gaarne had ik meer uitgebreid over den rijken inhoud en het hoog gewigt van dit werkwatig geschrift, wat ik reeds boven vermeld niet genog aan te prijzen brieven-bundel in allerhanden en boekarijen vurig gewenscht te zien uit onbekrompe zucht voor de zuivere, op daadzaken berustende zoo weldadig in het oog van allen, die zien willen, stratende godsdienstige waarheid, welke heilzaam te dikwijls te lang en door zoo velen, uit woordoordeel, of onkunde, of ergerlijk vordraaid of verduisterd, en in hare schoonste gewoonten en beste tolken hoosaardig vervolgd en verdrongen wordt.

Den Edelen *Cobbett*, den eerwaardigen vertaler en werkzamen uitgever, zij mijne blijvende dank gewijd voor de bezorging van deze belangrijke bijdrage tot de Kerk- en Volkengeschiedenis.

Mogt aan het beknopt beoordeeld verslag in uw aton gezacht dagblad een plaatsje worden ingeruimd zou dit veelligt meer dan een uwer getrouwe lezers aangenaam zijn en verpligten.

Te 's Hertogenbosch bij **D. A. A. DE ROOY,**

ADVERTENTIEN.

Bij de Gebroeders **SCHAEPMAN** te Zwolle, worden gevraagd twee **LEERLINGEN** in den Tabaks-Snuif en Sigarenfabriek met of zonder kost en Inwoning, onder eene fatsoenlijke behandeling en Matig Honorair. Adres met Franco. Brieven bij den Boekhandelaar **J. M. W. WAANDERS** te Zwolle.

De Heeren **SEMINARISTEN**, bij de uitgave van het Propectus, met vacantie afwezig zijnde, zoo is, op verzoek, de intekening op het werk, getiteld **DE GRAAF VAN VALMONT** of de *afwalingen der Rede*, nog opengesteld tot 15 October g. r. Intusschen worden H. H. Boekhandelaren verzocht, om de nog bij hun inkomende intekeningen op gemelde datum op te geven, aan den ondergeteekende, **A. SCHIKHOFF,**

Uitgever. Gedurende de maand October dezes jaars, zullen de *Geschiedkundige Brieven, over de Protestantsche Hervorming in Engeland en Ierland, door WILLEM COBBETT* in plaats van f 5,18 voor f 3,00 door den Uitgever geleverd worden.

GRANENMARKT.

te Amsterdam van Maandag den 8 October
 Tarwe prijsstaand, witte soorten meerder in omgegaan; 127 p. n. Pools. f 335, 125 p. n. Rijn f 295, 123 p. Gron. f 277, 128 p. o Vries f 316; 122 p. dito dito f 285; 117, 119, 120 p. dito f 275, 126 p. Zeeuws f 320, 126 p. o Meckl. f 300.
 Rogge bij vorige prijzen met goede handel; 193 p. Brabands. 120 p. Odessa f 210, 117 p. Pruis f 206, 118 p. Munsters. f 205.
 Garst hooger gehouden, doch niets in omgegaan.
 Haver bij gerijf iets beter afgaande, 86, 90 p. dikke f 92, 98, 74, 78 p. Voer f 80, 84.
 Boekweit in een doen; 117 p. Amersf. f 168, 116 p. Nijkerk f 166.
 Koolzaad 3 p. v. Rijn; Dantz. 68 p. v.; op 9 vat dadelijk 72. — Lijnzaad in een doen; 112, 113 p. Odessa f 285, 105 p. Petersb. 275.
 Raapolie fraaw, per Gew. f 43, Vliegand f 42 a 41, November f 42 a 41, December f 42, Mei 1890 f 40 a 40, Lijnolie per Gew. 41, Vliegand f 43. — Radpkoeken f 63 a 72. — Lijnkoeken f 8 a 10.

Groenprijzen te Eindhoven den 9 October
 Rogge f 6-00 a 0-00
 Boekweit f 2-00 a 0-00
 Haver f 2-00 a 0-00
 Het Nederlandsche pond Baten f 40-45
 De 4 Roggebrood 34 Cents.

BUITENLANDSCHE BEURS-RIJZEN
 Ter Londensche beurs van den 5 waren genoteerd: 3 pCt. 86, 94, Nederl. W. S. 2 1/2 pCt. 54, 5 pCt. 100, Sp. 18 1/2, Port. 22 1/2, Braz. 30, Col. 25.
 De notering was heden Parijs den 6 October 5 pCt. 109, 40; 3 pCt. 80, 85; Nap. r. 100, 40; Sp. Ard. 20; Rom. L. 103.

BINNENLANDSCHE BEURS-RIJZEN
 Maandag, 8 October, ten vier drie kwart ure.
 Werk. Sch. 2 1/2 pCt. 53, dito 5 pCt. 101, 102, 103, Kansb. f 24, Amort. Sijnd. 4 1/2 pCt. 95, Handel. 112, 113, Oost-Ind. 5 pCt. 90, 2, 48, Ardeins. 86 p. st. 17, 18, 19, Oude Rus 105, 106, Roebels 6 pCt. 59, Met. 5 pCt. 103, 104, 105, 106, 107, 108, 109, 110, 111, 112, 113, 114, 115, 116, 117, 118, 119, 120, Boek- en Courantdrukker